

Jedna kniha a 90 let aneb zrno slepého kuřete

Vážený a milí Ransomáci,

Znáte mně jako celoživotně uchvácenou Ransomem, ale dnes zapluju o kus dál. I když stany a výpravy tam budou. Tentokrát bez vnučat. Půjde o tramping a pročtené knihy.

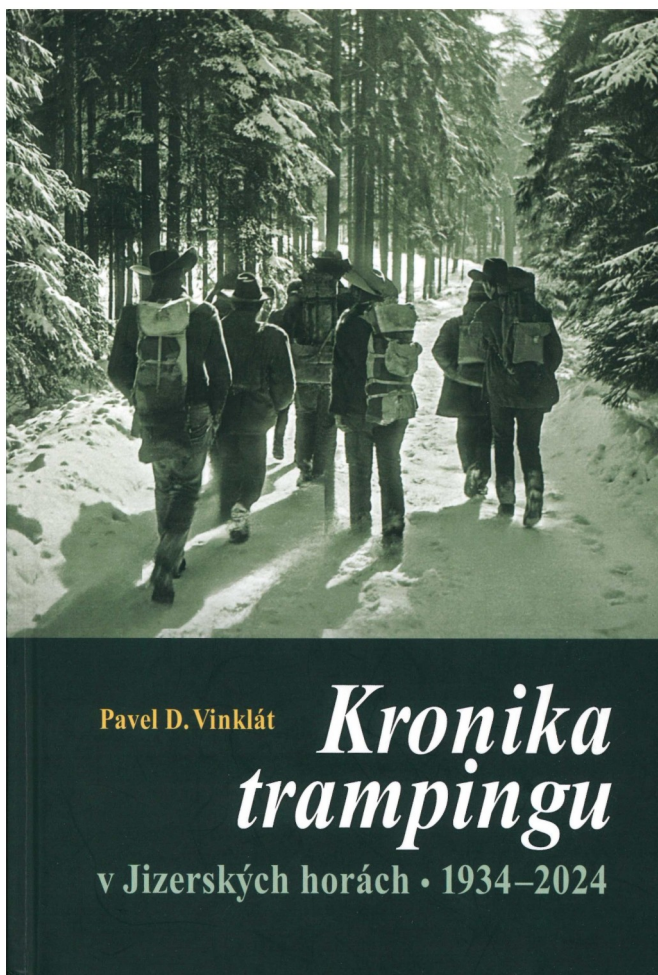
Těch je mém životě mnoho, ročně přes tisíc a napsala bych i víc, ale nevypadalo by to pravděpodobně. Ale 5 knihoven navštěvovaných pořád dokola a odnášení po batozích a taškách, Soví budky a jiné zdroje pomalu mění počet nul a měsíc k měsíci atd. No a znáte mne taky jako matku syna – celoživotního skauta, kterému pomáhám se skautskou základnou a ubytováváním skupin nejen českých.

Výsledek – při pročítání či jen prolistovávání časopisů a jiných zdrojů vypisuji tituly knih, co mne zaujmou, napíšu na lístečky podle oborů, mnohé pak i Čáryfukovi a jiným známým, podle jejich zaměření. A oni mně.

No a někdy v létě jsem objevila zmínku o knize **Kronika trampingu v Jizerských horách 1934-2024**. Sepsal Pavel D¹. Vinklát. Trampem v plném slova smyslu jsem nikdy nebyla, spíš jen trempem, ale i na jižní Moravě byly různé výlety se stany, příběhy v knihách, články a fotografie v časopisech, černobílé filmy, později mnozí kamarádi a kamarádky na střední či na fakultě a pak mí studenti na libereckém gymnáziu, mnoho cest do rumunských a bulharských hor atd. Dodnes ráda spím pod celtou nebo jen hvězdami. Sama jsem nebyla ani registrovanou skautkou, za mne byl Hrdý Budžes. Taky jsem to recitovala ☺. Předloni při náhodné zmínce na Moravě řekla knihovnice „počkej“ a přinesla kroniku, kde našla můj podpis jiskřičky snad z roku 1961. (A vnučka je druhým rokem nadšený Skřítek, skaut benjamínek).

Takže kniha mne zaujala a šla jsem si pro ni do knihovny v Jablonci, měla být volná. Skoro nebyla. Nakonec našli – máme ji, ale ve skladě. Novou knihu a ve skladě? Pak se to vysvětlilo, to bylo starší vydání, zachycená léta byla 1934-2004. Ale mé podivení hned rozklikali – ano, vychází letos, děkujeme, hned objednáme, jak vyjde.

A ze skladu mně taky přinesli mé oblíbené krimi příběhy právě trampů. Putujících i do svých osad kolem řek, těm říkají campy, ale i do nacpaných kempů mezi běžné vodáky i rádobyvodáky a sjíždějí řeky. Jan Frána – znáte? Třeba Případ pohřešovaného háčka nebo Afričan – právě o mnoha osadách. Do skladu nezaslouží, přečtení ano. A obdobně v knize pan Míla Nevrlý, legenda

1 Pod tím D., se skrývá autorova tramská přezdívka Děčko

Jizerských hor i skupin dětí, nejen skautských, připomíná, že oni trampí v knize i reálu mnoho generací nejsou trampí či trempové, ale chtějí jen výraz tramp, protože jde o trampy, lze upřesnit lesní trampy. Ale na to si otevřete předmluvu Míly Nevrlého na str. 4 knihy, o které je celý tento článek.

Knihu jsem nadšeně prolistovala, moc míst a pamětníků nepoznávala. Přece jen jsem do nástupu na gymnaziální post žila jinde, navíc v Jizerkách až o pár let později. A ty fotografie zachycují hlavně starší členy a osady, okolí dost omezeně.

Čtení zajímavé, ale nešlo to vše pojmut. Překvapení, ale zbytečné, jinak to být nemohlo – výprav se účastnili třeba i Wabi Ryvola (*Tereza, Hejno vran*) a jeho bratr Miki Ryvola (*Bedna vod whisky, Mrtvej vlak*), Bob Hurikán (píseň *Rikatádo* je s -i-, i když osada je Rykatado), Kapitán Kid (*Krinolína, Jsem nejbohatší chudej*) a mnozí další. A zážitek byl i najít třeba hrůzné okolnosti vzniku písně *Island*, kterou jsem neuměle vybrnkávala na kytaru. Začala jsem upozorňovat mnohé známé, jestli o knize vědí, tedy hlavně o reedici a doplnění 20 posledních let. Váhala jsem, jestli se zmínit i synovi, ale nakonec jsem ho ušetřila svého pajánu. S hašem jeho aktivit stále narůstajících a dvěma malými dětmi se na četbu, modely a jiné nedostává čas a určitě by napsal své „ani ne, nemám teď čas“. A nechtěla jsem tím tématem u něj vzbuzovat lítost.

Knihu pak vrátila. Za 3 dny v mailu syna „půjčil jsem si zajímavou knihu...“ A to jsem se culila na plné kolo, jako měsíček na hnoji, jedna z jeho raných skautských přezdívek mimochodem, a napsala „tak to máš štěstí, že jsem ji už vrátila, já váhala, jestli ti o ní napsat“. A už to jelo dál vesmírem. Brzo v mailu – už ji mám v předprodeji. A bude vernisáž. A já, pod dojmem půjčování knih to vztáhla mylně na kvkli² - Vědeckou knihovnu v Liberci. Zase jsem rozesílala oněm známým. „Evo, otevřel jsem si stránky kvkli, tam nic není, nevíš o tom víc?“ Já napsala, syn dodal – „je to trochu utajená akce...“ (no ani ne tak utajená, jako nutnost velkých prostor, byť v knihovně velká vstupní hala i jeden přednáškový sál, ale dočtete se víc o kus dál). Jinak ten známý tam zvládl dorazit, v australském klobouku kanguráku.

Výstava tedy není ve vědecké knihovně, ale v libereckém muzeu (přesně Severočeské muzeum v Liberci). Vernisáž proběhla 16. října.

2 Exoticky vypadající slovo znamená Krajská Vědecká Knihovna v Liberci

https://www.muzeumb.cz/aktuality/detail_aktuality/id/vernissaz-vystavy-svoboda-romantika-kamaradstvi-90-let-tramingu-v-jizerskych-horach

„My bychom na ni rádi jeli, jestli druhá babička pohlídá.“ Nepohlídala, nakonec nemohla. Ještě jsem stačila říct „tak já pohlídám, musím ale vzít psa, pak půjdeme přespat na zahrádku. A jestli zůstanete na potlach, tak přespím u vás.“ Na to nedošlo, vrátili se po pár hodinách, ale Áňa obřečela moc a moc. „Měli jste tam zůstat, já jsem chtěla, aby tady babička s Tobíkem spala“. Takže moudré bylo vyklouznout a na popis akce nedošlo, jen syn ukázal, že třímá v ruce druhý koupěný výtisk, aby mohl i půjčovat a hned mně ji strkal, jestli nechci zrovna s sebou. Ten první výtisk koupil do práce – na Lesní správu, i pro kolegy, byť v knize Lesy označováni za velkého, ne-li víc, škůdce trampů. „První jsem koupil pro kolegy v práci, aby se vzdělávali v historii svého území, staveb a kempů, názvech míst a taky si mohli přečíst o svých předchůdcích lesnicích. Druhý výtisk mám jen pro sebe.“

A jen pro zajímavost – po pár dnech jsem šla do místní knihovny a řekla, jestli o té knize vědí, knihovnice se zasmála a vylovila ji. „Víte, jeden čtenář ji kdysi ztratil a zaplatil (hm, možná na vandru? potlachu?), teď si ji koupil a nedalo mu to a koupil i nám. Bez paragonu, nechtěl peníze zpět.“

A řetězec náhod dál.

Známý poděkoval, že tam mohl díky upozornění být, jen že neviděl nikde syna. Napsala jsem, jestli naopak, dostala plno fotografií. Z obou stran. (Nepoznali se, vídali se občas před 20 i víc lety jen okrajově. Mj. když ten známý školničil na gymplu – tam už syn velké lumpárny nedělal a v bazénu, o který se školník taky staral, trénoval na závody).

A tím by historie této knihy mohla skončit. Kdybych se nezeptala Čáryfuka, jestli nechce kouknout na fotky s atmosférou setkání osmdesátiletých pardů a následujících generací. No a už tušíte. Mně šlo o náhodné posláné fotek, on hned zavětil „to by chtělo rozpracovat, potřebuju detaily“.

Tak už ne slepé kuře, ale muška uvízlá v síti. Obsah knihy a okolnosti mne nadchly moc. Vy jste po republice pod stan jezdili taky, možná i na známé osady a aktivněji. Tak vám seženu některá hodnocení místních, co se účastnili vernisáže. Ale jestli pak Čáryfuk rozpracuje český (u něj asi nutno napsat nejen český tramping nebo/i tremping), je na něm. A vlastně už téma rozpracovává léta, desítky let. Vždyť mnohé k V + A je pro naše hrdiny, skauty, trempy společné. Jen si vezměte články o ešusech, vaření v přírodě, kapesních nožích, svítilnách a baterkách, stanech atd. atd.

No a teprve při sbírání reakcí různých účastníků sbírám podrobnosti a upřesnění, pro sebe i pro Čfk pro další práci s textem a hlavně s výběrem a umístěním fotografií.

Autorem knihy i výstavy, tedy vernisáže, jak text uvádí, je Pavel D. Vinklát, dále jen „Děčko“, jak by snad dovolil i mně.

Křest reedice knihy s dotažením historie do současnosti proběhl 28. září na pěvecké soutěži Jizerská nota v Hejnicích. Pořádá – no, kdo asi, Děčko. A ten křest provedl Míla (Miloslav) Nevrlý, legenda Jizerských hor v mnoha směrech, Náčelník, autor mj. jizerskohorské bible Kniha o Jizerských horách.

Vernisáž výstavy pod názvem Svoboda, romantika, kamarádství pak poskytla další prostor, aby Děčko mohl podepisovat knihy, a proto se je mnozí pořizovali až tam.

Kurátorka výstavy Jana Rous Stěhulková (vpravo) a spoluautor Pavel Děčko Vinklát (vlevo)

A asi hned odpovíte, když začnu otázkou, kdo myslíte, že před 30 lety zpracoval přírodovědnou expozici v mzeu. Jasně, Náčelník Nevrlý.

Děčko je i muzikant a zahrál si tam s některými členy některých „svých“ kapel. Pro vernisáž je název skupiny na fotkách vhodně „uskupení přátel trampů“, ať už byli třeba ze skupiny Jitro či Větrno nebo z jiné. A písničky, co zazněly, měly vždy nějakou symboliku. Napíšu jen několik – Vlajka, Chlapci z Rikatáda (kde záměna i/y, jak jsem už psala, teď ale vím, že Severní RYves KAmarádi TAbu DObromil), Island, Cesta na T.O.Island.

Vypisovat, co nejvíc zapůsobilo na účastníky, nelze provést. Tak dojmy pamětníků s vláhou v oku zastoupí jen původní totem z Islandu, dílo Kapitána Kida (v knize str.117 a na dalších hrůzný, děsivý první vandr do osady), skoro dvoumetrová vlajka Rykatada zapůjčená Národním muzeem (str. 299) a kytara s věnováním Boba Hurikána, autora Rikatáda, kánoe z osady Key-Vey, různě zpracované kroniky.

Kytara Placht'áka – Břeti Placheckého s věnováním Boba Hurikána z r. 1951

A dojemná Vlajka, kterou zpívala celá hala v muzeu. I další ryvolovky a u Rykatada dvě další sloky, autogramiáda, prohlídka celé výstavy, navíc s komentářem Paddyho.

Totem Islandu

Kdo chcete víc, podívejte se na oficiální reportáž, která vyšla vzápětí:

https://liberec.rozhlas.cz/od-30-let-minuleho-stoleti-po-soucasnost-historie-tramingu-v-jizerkach-na-9335798?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1z_psquRjBpkTir8MNsrgDQtMx_LsvNpFGwRIErTDR0N4zkNW8x5-KN8c_aem_hv6zNzYsKZ6gJ_mo5HT9NQ

Já skončím naopak letným dotykem s výstavou netrampa – knihovnice, která stála na začátku mého příběhu s knihou.

„...udělala jsem si volno a zajela do Liberce do LuXoru za knihami a do muzea, podívat se na tu výstavu o trampingu. Je moc hezky udělaná. I zajímavá brožurka³, těším se, o čem novém se z ní poučím.

Je to takový zvláštní, krásný svět, ti trampové...“

Další fotky a videa najdete na adrese:

<https://www.rajce.idnes.cz/muzeumlb/album/vernisaz-vystavy-svoboda-romantika-kamaradstvi-90-let>

Mikina

A nakonec rada pro ty, kteří by si chtěli knihu opatřit. Pokud neuspějete u svých oblíbených knihkupců, zkuste adresu:

[Shop | kronikatramingu.cz](https://shop.kronikatramingu.cz)

3 Jde o čtvrtletník muzea – MUZA III/2024 – 45 Svoboda, romantika, kamarádství..., 90 let trampingu v Jizerských horách